

Lehdistötiedote

Luxemburg, 31. tammikuuta 2023

EU:n tarkastajat: Sähkön sisämarkkinoiden edistyminen hidasta

- *Kaikkien kansallisten sähkömarkkinoiden yhdentäminen alkoi vuonna 1996*
- *EU:n monimutkaiset säännöt ja hallinnolliset heikkoudet ovat hidastaneet täysimittaista yhdentymistä*
- *Hintojen suuremman lähentymisen mukanaan tuomia taloudellisia hyötyjä on yhä käyttämättä*

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kertomuksessa todetaan, että EU on kunnianhimoisista suunnitelmista ja tietyistä ponnistuksista huolimatta edistynyt hitaasti sähkömarkkinoiden yhteenkytkemisessä, jonka tarkoituksena on varmistaa edullisen sähkön saatavuus kansalaisille ja yrityksille. Kansallisten sähkömarkkinoiden yhteenkytkeminen on viivästynyt useaan otteeseen, koska EU:n toteuttama hallinnointi on ollut heikkoa ja rajat ylittävän kaupan mahdollistavat sääntelyvälineet muodostavat monimutkaisen järjestelmän. Tämä on hidastanut markkinasääntöjen soveltamista. Euroopan komission ja EU:n energia-alan viraston ACERin toteuttama markkinaseuranta ei sekään ole johtanut riittäviin parannuksiin. Väärinkäytön ja manipuloinnin ehkäisemiseen tähtääviä valvontatoimenpiteitä ei ole viety riittävän pitkälle. EU:n sähkömarkkinoilla ilmenevä pääasiallinen riski on tämän vuoksi siirtynyt loppukuluttajan harteille.

EU käynnisti vuonna 1996 monitahoisien hankkeen kansallisten sähkömarkkinoiden täysimittaiseksi yhdentämiseksi. Tarkoituksena oli, että sähköä toimitetaan kuluttajille mahdollisimman edullisin hinnoin ja tehdään EU:n energiahuollosta entistä varmpempaa. Hanke oli määrä saada päätökseen vuonna 2014. Lähes kymmenen vuotta myöhemmin markkinoita hallinnoidaan silti käytännössä yhä 27 kansallisella sääntelykehyksellä. Kuten tämänhetkinen energiakriisi on osoittanut, sähkön tukkuhinnat vaihtelevat merkittävästi jäsenvaltiosta toiseen ja kilpailun sijasta kansalliset verot ja verkkomaksut vaikuttavat edelleen voimakkaasti vähittäishintoihin.

“Vaikka EU on suhtautunut asiaan myönteisesti ja tilanteen vaatimalla kunnianhimmolla, Euroopan energiamarkkinat voisivat olla huomattavasti yhdentyneemmät”, toteaa tarkastusta johtanut Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Mihails Kozlovs. “EU:n kansalaisten energiasta maksamaa hintaa ja elinkustannuksia nyt nostavan kriisin vuoksi on entistäkin tärkeämpää, että EU saa sähkön sisämarkkinansa valmiiksi.”

Tietyistä merkittävistä edistysaskelista huolimatta kaikkien kansallisten sähkömarkkinoiden yhteenkytkeminen eteni hitaasti vuosina 2015–2021. Lisäksi edistys on ollut epätasaista EU:n eri alueilla ja eri markkinasegmenteillä. Jäsenvaltiot eivät olleet vuoden 2021 loppuun mennessä toteuttaneet yhtään EU:n sitovista suuntaviivoista kaikilta osin. Myöskään rajat ylittävä siirtokapasiteetti ei ollut merkittävämmän lisääntynyt. Tarkastajat katsovat viivästysten johtuvan siitä, että komissio valitsi toimintatavan, jossa verkkoja

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen keskeiset tiedot. Kertomus löytyy kokonaisuudessaan sivustolta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

koskevat suuntaviivat toteutetaan ehtojen, edellytysten tai menetelmien kautta. Niin ollen suuntaviivoille täytyi saada kansallisten sääntelyviranomaisten ja ACERin hyväksyntä. Tilanne mutkisti ja viivästytti rajat ylittävän kaupan sääntöjen yhdenmukaistamista liiallisesti. Tarkastajat painottavat, että komission laatimassa vaikutustenarvioinnissa ei riittävässä määrin analysoitu markkinarakenteen ja hallintaa koskevien päätösten vaikutuksia. On ensisijaisesti ACERin tehtävä seurata näiden sääntöjen yhdenmukaista täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa. Tarkastajat havaitsivat kuitenkin, että ACERin toteuttama seuranta ja raportointi olivat riittämättömiä. Syynä oli etenkin se, että ACERilla ei ollut riittävästi tietoja ja resursseja ja koordinointi komission kanssa oli heikkoa.

Markkinavalvonta, jolla havaitaan ja ehkäistään markkinoiden väärinkäyttöä ja manipulointia, oli niin ikään puutteellista. Tarkastajat toteavat, että ACERin suorittama tiedonkeruu ei ollut kattavaa ja sen keräämien tietojen arviointi kattoi vain liian suppean joukon väärinkäytösten muotoja. ACER ei myöskään osoittanut tietojen analysointiin riittävästi resursseja eikä pystynyt tukemaan tutkimuksia, jotka koskivat yhä suurempaa määrää epäiltyjä rajat ylittävään markkinoiden väärinkäyttöön liittyviä tapauksia. Tarkastajat varoittavat, että sähköntuottajat, -toimittajat tai -välittäjät saattavat hyödyntää porsaanreikiä tai, mikä pahempaa, jäsenvaltiot saattavat kilpailla siitä, mikä niistä tarjoaa täytäntöönpanon valvonnan ja seuraamusten kannalta sallivimman toimintaympäristön. Samaan aikaan ACERin toimintavaltuudet eivät riitä varmistamaan, että jäsenvaltiot soveltavat sääntöjä yhdenmukaisesti.

Taustaa

EU ja jäsenvaltiot ovat yhdessä vastuussa energiapolitiikasta. Rajat ylittävän sähkökaupan olisi mahdollistettava edullisimman tuotetun sähkön toimittaminen yrityksille ja kansalaisille kaikkialla EU:ssa. Tarkastajat arvioivat, kuinka hyvin komission sääntelytapa ja ACERin toteuttama valvonta edistivät toimivia sähkön sisämarkkinoita koskevaa EU:n tavoitetta. Tarkastajat arvioivat pääasiassa sähkön tukkumarkkinoita vuodesta 2015 vuoden 2021 loppuun ulottuvalla ajanjaksolla.

Erityiskertomus 03/2023 *Sähkön sisämarkkinoiden yhdentymisen – Monimutkainen oikeudellinen rakenne, viivästykset, hallinnon heikkoudet ja puutteellinen markkinavalvonta haittaavat kunnianhimoisen tavoitteen täysimääräistä saavuttamista* löytyy Euroopan tilintarkastustuomioistuimen verkkosivustolta (eca.europa.eu).

Lehdistö – yhteydenotot

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lehdistöpalvelu: press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 553 547
- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 551 502